

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4523/2024
13.03.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Наталија Самарцић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Бошко Станимиров, адвокат из ..., ради развода брака, вршења родитељског права и издржавања, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 578/23 од 14.12.2023. године, у седници одржаној 13.03.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија тужиоца се усваја и **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 578/23 од 14.12.2023. године у потврђујућем делу и пресуда Основног суда у Кикинди, Судска јединица у Новом Кнежевцу П2 187/2023 од 10.10.2023. године у ставу трећем, петом и шестом изреке и предмет се у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди, Судска јединица у Новом Кнежевцу П2 187/2023 од 10.10.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев. Ставом другим изреке, разведен је брак тужиоца и тужене који је закључен у ... дана ...2022. године и уписан у матичну књигу венчаних за матично подручје ... под текућим бројем ../2022. Ставом трећим изреке, малолетно дете парничних странака син ВВ рођен ...2018. године, поверен је туженој на самостално вршење родитељског права са пребивалиштем малолетног детета на адреси пребивалишта тужене мајке. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да на име свог дела доприноса за издржавање малолетног детета ВВ плаћа месечно износ од 12.000,00 динара до 15.-ог у месецу за текући месец почев од дана пресуђења, док за то постоје законски услови, а за случај доцње са законском затезном каматом од дана доспећа сваке појединачне рате до исплате. Ставом петим изреке, одлучено је да се одржавање личних односа малолетног детета са тужиоцем одвија тако што ће малолетно дете код тужиоца боравити сваког другог викенда од петка од 17 часова до недеље у 17 часова, током прве половине летњег и зимског распуста, те половину верских и државних празника наизменично. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу у коме је тражено да суд малолетно дете повери на самостално вршење родитељског права тужиоцу оцу, са пребивалиштем на адреси тужиоца. Ставом седмим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж2 578/23 од 14.12.2023. године, ставом првим изреке, делимично усвојио жалбу тужиоца и пресуду Основног суда у Кикинди, Судска јединица у Новом Кнежевцу П2 187/23 од 10.10.2023. године у делу одлуке о доприносу тужиоца као оца издржавању малолетног детета и у делу о трошковима парничног поступка и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Ставом другим изреке, у преосталом делу жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда у преосталом побијаном делу којим је малолетно дете поверено туженој мајци на самостално вршење родитељског права, у делу одржавања личних односа малолетног детета са тужиоцем, као оцем и у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца ради поверавања малолетног детета тужиоцу на самостално вршење родитељског права потврђена. Ставом трећим изреке, захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка је одбијен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију је благовремено изјавио тужилац, због погрешне примене материјалног права, битних повреда одредаба парничног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и оценио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак ...2022. године. Овај брак је разведен правноснажном пресудом од 10.10.2023. године, донетом у овом поступку, у ком делу пресуда није побијана ревизијом. Фактичка заједница странака прекинута је 19.05.2023. године, када је тужена напустила заједничко домаћинство и засновала нову ванбрачну заједницу, а малолетни син странака ВВ, остао је да живи са оцем. ВВ је рођен је ...2018. године, у време док је тужена формално била у браку са првим супругом. Малолетни ВВ похађа вртић у ... од септембра 2022. године, после краћег времена адаптирао се на вртић, прихваћен је од стране својих вршњака, сарађује са децом и васпитачицом. Конгитивно и емоционално је развијен и без потешкоћа је у развоју. Код њега нису примећене промене након мајчиног одласка. Пре одласка из домаћинства, тужена је дете одводила у вртић, редовно је одлазила на родитељске састанке и радо учествовала у радионицама у склопу вртића, те сарађивала са васпитачицом. Након одласка, тужена сина није виђала јер није хтела да контактира са тужиоцем због увреда које јој је упутио, али се распитивала о детету код куме код које је дете проводило доста времена и у периоду док су странке живеле заједно. Није се директно обратила васпитачици да се распита о његовом стању. Тужилац је рођен 1956. године и пензионер је. Тужена је рођена 1997. године, тренутно није запослена, издржава је ванбрачни супруг, живе у закупљеном стану. Према извештају Центра за социјални рад, личне прилике, као и материјални и стамбени услови тужиоца, усклађени су са развојним потребама малолетног детета. Постоји способност оца да организује бригу о малолетном детету и отац поседује адекватне родитељске капацитете и вештине за адекватно задовољавање развојних потреба детета, те је по процени овог органа подобан за вршење родитељског права. Тужена такође поседује адекватне родитељске вештине за задовољавање развојних потреба малолетног детета, исказује емотивну везу у односу на дете и мотивисана је за

самостално вршење родитељског права над малолетним дететом, у чему има подршку тренутног ванбрачног партнера и своје породице.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у најбољем интересу малолетног детета, у смислу члана 6. став 1. и члана 266. став 1. Породичног закона, да мајка самостално врши родитељско право. Притом су имали у виду однос тужиоца као оца према туженој као мајци, односно другом родитељу и то да је тужилац тужену називао погрдним именима, када би га позвала онемогућавао је њен контакт и виђање са малолетним дететом, током поступка је истицао да је тужена неурачунљива и да има психичке проблеме а који наводи нису потврђени током поступка, те да је тужена као мајка активно вршила родитељско право у односу на малолетно дете до престанка заједнице живота парничних странака. Неодговарајућим односом тужиоца према туженој као другом родитељу, по становишту другостепеног суда, тужилац је сам себе дисквалификовао као родитеља који је подобан да самостално врши родитељско право у односу на малолетно дете, јер постоји бојазан да би тужилац таквим односом према мајци дете могао да удаљи од мајке, што свако није у најбољем интересу детета. Одлука о одржавању личних односа тужиоца са малолетним дететом је по становишту судова у најбољем интересу малолетног детета у у смислу члана 61. став 1. Породичног закона.

По оцени ревизијског суда, ревизија је основана, јер су нижестепени судови погрешно применили материјално право, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 3. став 1. Конвенције о правима детета („Службени лист СФРЈ“- међународни уговори, бр. 15/90 и „Службени лист СРЈ“ – међународни уговори, бр. 4/96, 2/97), прописано је да у свим активностима које се тичу деце, од примарног значаја је интерес детета, без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом 2. прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и да ће у том циљу предузети све потребне законодавне и административне мере.

Породични закон је одредбом члана 6. став 1. прописао да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу деце. Одредбом члана 77. истог закона, прописани су услови за самостално вршење родитељског права, тако што је ставом 3. те одредбе прописано да један родитељ врши сам родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права. Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима, на основу одредбе члана 270. Породичног закона. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, на основу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона.

Дакле, најбољи интерес детета је примаран у овој врсти спорова, а процењује га суд у којој процени му помоћ пружа орган старатељства (по потреби и друга специјализована установа) својом проценом укупних породичних прилика, након чега даје предлог о начину вршења родитељског права, који треба да задовољи наведени циљ. Међутим, одлуке нижестепених судова не садрже довољно образложење из кога би произлазило да је поверавање малолетног детета мајци у најбољем интересу детета.

Руководећи се обавезом прописаном Породичним законом, првостепени суд је прибавио извештај надлежног органа старатељства. Међутим, извештај овог органа није потпун, будући да не садржи предлог о вршењу родитељског права и предлог модела одржавања личних односа малолетног детета са оцем, а из извештаја не произлази ни да су спроведене све дијагностичке методе и радње које стоје на располагању органу старатељства и које је он дужан да спроведе, односно у конкретном случају изостала је опсервација односа малолетног детета према родитељима. Смисао обавезе прибављања налаза и мишљења органа старатељства управо је у томе да стручна лица различитих профила, процене односе у породици и у складу са правилима струке дају мишљење о вршењу родитељског права, како би суд могао да донесе одлуку у најбољем интересу детета.

Ради наведеног суд ће, у поновном поступку, расправити питања на која му је указано овим решењем, прибавиће допуну стручног налаза и мишљења органа старатељства и донеће нову одлуку, руководећи се најбољим интересом детета. Приликом доношења нове одлуке, имаће у виду правноснажну пресуду Вишег суда у Зрењанину П2 13/20 од 17.09.2020. године којом је утврђено да је тужени природни отац малолетног ВВ, а којом пресудом је малолетни ВВ већ поверен мајци на чување и васпитање и одлучено о издржавању детета и с тим у вези да се у овој парници суштински тражи измена такве одлуке.

Из наведених разлога, донета је одлука као у изреци применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**